

BREAKING BOUNDARIES EXPO

ANTWERP 1920
OLYMPIC GAMES
ANNIVERSARY

100
YEARS

Olympische stellingenstrijd

EDUCATIEF PAKKET

handleiding voor de leerkracht

 SPORTIMONIUM
SPORTS & OLYMPIC MUSEUM
HOFSTADE-ZEMST, VLAAMS-BRABANT

met de steun van

Fund **Fonds Baillet Latour** Fonds

ANTWERP 1920
OLYMPIC GAMES
ANNIVERSARY

100
YEARS

Colofon

CONCEPT EN TEKST

Team Sportimonium

Geheugen Collectief (geheugencollectief.be)

ILLUSTRATIES EN VORMGEVING

De Bemanning (debemanning.be)

Deze bundel werd uitgewerkt naar aanleiding van de Expo Breaking Boundaries . De Olympische Spelen van Antwerpen 1920 tot Tokio 2020.

Niets mag zonder formele toestemming van het Sportimonium gekopieerd of gebruikt worden.

© Sportimonium 2020-2021

met de steun van

Fund

Fonds

Fonds Baillet Latour

BREAKING BOUNDARIES EXPO

Algemene inleiding

Welkom op Breaking Boundaries. Hier maken je leerlingen kennis met de fascinerende geschiedenis van de Olympische Spelen. Met dit educatieve pakket help je hen om op een actieve en kritische manier naar de tentoonstelling te kijken. Het is bedoeld voor leerlingen van de tweede en de derde graad ASO en TSO.

De leerlingen kunnen de tentoonstelling individueel bezoeken of in groepjes. Elke leerling krijgt hoe dan ook een eigen bundel mee. Daarin staan **vragen** over de Olympische Spelen. Die zijn verdeeld volgens de verschillende secties van de tentoonstelling. Bij elke vraag is er ruimte voorzien om korte antwoorden te noteren.

Je kan ervoor kiezen om alle leerlingen alle vragen te laten oplossen, of om ze te verdelen. In dat geval lost een leerling of een groepje alleen de vragen op uit één sectie van de tentoonstelling. Het is wel aangeraden dat alle leerlingen noteren. Na het bezoek aan de tentoonstelling worden er immers groepjes gevormd voor het naverwerkingsmoment.

Halverwege het tentoonstellingsbezoek is een bewegingsmoment voorzien. Tussen het oplossen van de vragen door kunnen de leerlingen het beste van zichzelf geven in de **sportproeven**. Bij elke proef kunnen ze hun **persoonlijk resultaat** noteren. Je kan ervoor kiezen om hier een competitief element aan toe te voegen door tijdens het naverwerkingsmoment de scores van de leerlingen te rangschikken voor de sportproeven.

Tijdens het **naverwerkingsmoment** worden de leerlingen in groepjes verdeeld. Elk groepje krijgt een **stelling** over de Olympische Spelen. Hierover moeten de leerlingen zich een mening vormen. Klopt die stelling wel volgens hen? Welke argumenten en voorbeelden kunnen ze aanhalen om die stelling te ondersteunen, of net te weerleggen? Daarvoor kunnen ze hun antwoorden op de vragen uit het tentoonstellingsbezoek gebruiken, evenals de extra bronnen die bij elke stelling voorzien zijn.

Inleiding

In deze tentoonstelling ontdek je het verhaal van het grootste sportevenement ter wereld: de Olympische Spelen! In deze bundel vind je vragen over die Spelen. Verken de tentoonstelling en ga samen met je medeleerlingen op zoek naar antwoorden.

Op de volgende pagina vind je een **kaartje** met daarop de belangrijkste ruimtes van de tentoonstelling. Gebruik dit overzicht om je weg te vinden.

Wie Olympische Spelen zegt, zegt sporten. Centraal in de tentoonstelling vind je een reeks sportieve doe-opdrachten. Ga de uitdaging aan en noteer je beste tijd of score.

Kaart

Olympische passage:

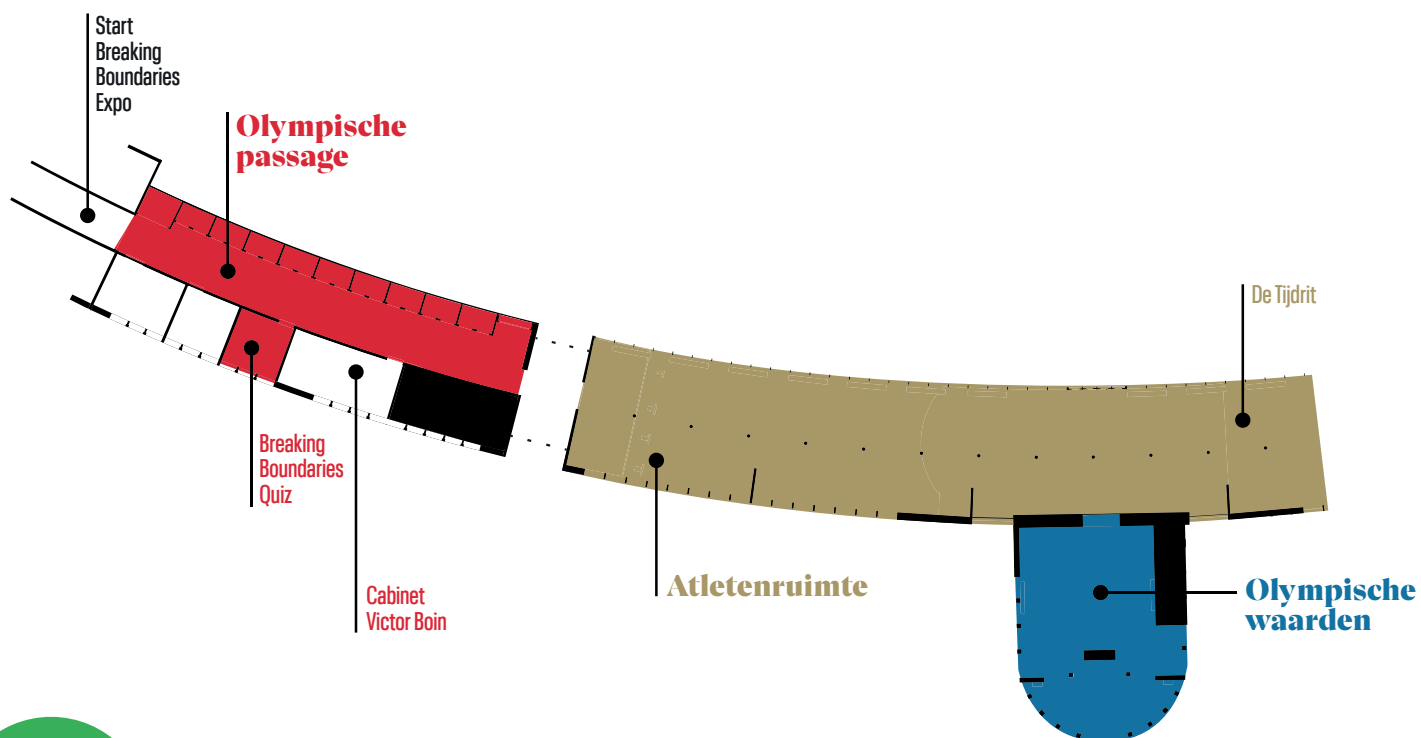
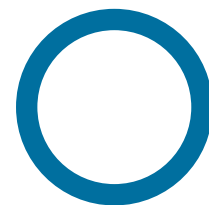
- Ontstaan van de moderne Olympische Spelen.
Voorgeschiedenis van de Antwerpse Spelen van 1920.
- Cabinet Victor Boin: Een geboren kampioen
- Breaking Boundaries Quiz: test je kennis over de Spelen.

Atletenruimte:

- In het spoor van grensverleggende Olympiërs.
- Tijdritfiets: een interactieve koers door de olympische geschiedenis.

Olympische waarden:

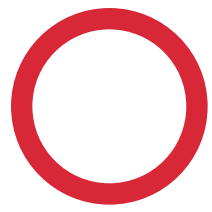
- De kracht van de Spelen.

Olympische Passage: Van Olympia naar Antwerpen

Moderne make-over voor antieke Spelen.

Vanaf 776 voor Christus kwamen atleten uit heel de antieke Griekse wereld elke 4 jaar naar het plaatsje Olympia. Wat was het doel van deze bijeenkomsten?

Ze hielden er competities in atletiek, vechtsporten en paardenrennen.

Wie mocht er deelnemen aan deze Spelen?

Enkel Griekse (vrije) mannen

Welke god werd er tijdens die Spelen geëerd?

Oppergod Zeus

Waarom en wanneer kwam er een einde aan de antieke Spelen?

In de 4de eeuw na Christus verbood de christelijke keizer van Rome het heidense sportfestival. Later werd Olympia door natuurgeweld verwoest

Wat wilde Pierre de Coubertin bereiken met de moderne Olympische Spelen?

Pierre de Coubertin was een Franse edelman met een fascinatie voor sport.

Door de Olympische Spelen opnieuw te organiseren, wilde hij een sportfeest in het leven roepen waar alle landen van de wereld tegen elkaar in competitie konden treden en hun atleten het beste van zichzelf konden geven.

Het Internationaal Olympisch Comité (IOC) kreeg volgende lijfspreuk: 'citius, altius, fortius'. Wat betekent deze slogan in het Nederlands?

Sneller, hoger, sterker

Wat denken jullie?

Kunnen atleten vandaag de dag nog sportieve grenzen verleggen?
Noteer hier jullie argumenten. (min. 4)

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Denk ook aan de Paralympische Spelen, welke betekenis kunnen die hebben voor de deelnemende atleten?

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Hoeveel atleten namen deel aan de eerste moderne Spelen in 1896?

Aan de eerste Spelen in Athene namen maar 241 atleten deel.

Enig idee hoeveel atleten er vandaag de dag geselecteerd worden?

11.090 deelnemers en voorlopig 33 landen d.d. 31.03.2020

In welk jaar namen Belgische atleten voor het eerst deel aan de Olympische Spelen?

1900

Wat denken jullie?

Worden er anno 2021 atleten uit bepaalde landen niet toegelaten tot de Spelen?

Noteer hoeveel mensen van jouw team ja of nee zeggen.

Ja:

Nee:

Welke effect had de Eerste Wereldoorlog op de Olympische Spelen?

De Spelen van 1916 in de Duitse hoofdstad Berlijn gingen niet door.

Heel wat Olympische atleten gingen in het leger. Dat was bijvoorbeeld het geval voor Victor Boin, die in 1908 en 1912 medailles had gewonnen voor België. Hij ging bij de luchtmacht en werd een gevierd piloot. Boin overleefde de oorlog, maar veel andere voormalige olympische atleten stierven aan het front.

Hoeveel atleten stierven aan het front ?

Meer dan 140 olympische atleten kwamen om het leven, aan beide kanten van het front.

In 1920 kwamen de Olympische Spelen naar Antwerpen. De kandidatuur die het organisatiecomité reeds in 1913 indiende werd aanvaard. Weten jullie waarom?

Op 5 april 1919 koos het IOC de gaststad voor de Spelen van 1920. De internationale sympathie voor brave little Belgium was groot. Het land verdiende een beloning. Antwerpen kreeg de Spelen

Wat denken jullie?

Bespreek met je groep volgende stelling. Noteer jullie besluiten. (min. 4)

Waarom is vrede zo'n belangrijke waarde geworden op de Olympische Spelen?

Wordt die waarde ook altijd in de praktijk gebracht of komen conflicten ook tijdens de Olympische Spelen tot uiting?

We maakten het allemaal van nabij mee de Coronacrisis. 'We bleven allemaal in ons kot', heel wat sportieve evenementen werden afgeblazen. Zo werden ook de Olympische Spelen van Tokio in het kader van het algemeen welzijn verplaatst naar 2021? Een goede beslissing? Wat is jouw mening?

Op welke datum openen kardinaal Mercier en koning Albert I de Spelen?

Op 14 augustus 1920 openen de Belgische kardinaal Mercier en koning Albert I de Spelen. Delegaties uit 29 landen stapten het stadion binnen. De Spelen konden officieel beginnen.

Hoeveel landen namen deel aan de Spelen in 1920?

Meer dan 2000 atleten uit 29 landen.

Welk olympisch symbool werd in Antwerpen voor het eerst aan het grote publiek getoond?

Voor het eerst in de olympische geschiedenis werd de vlag met de 5 olympische ringen gehesen en de olympische eed uitgesproken.

Gingen de Olympische Spelen van 1920 in Antwerpen op 1 locatie door of waren er meerdere locaties? Noteer de keuzes van jouw team.

Een locatie:

.....

Meerdere locaties:

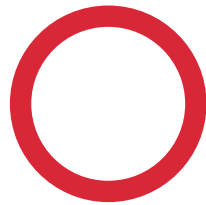
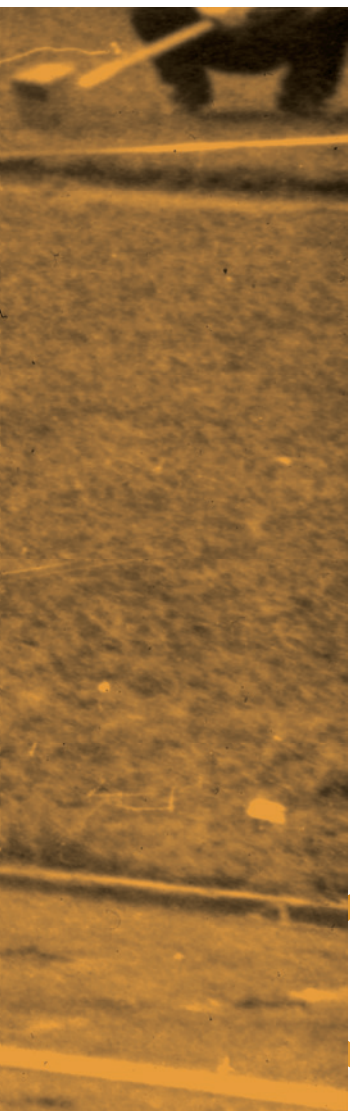
.....

Het olympisch stadion vormde het hart van de Antwerpse Spelen. Maar niet alle proeven konden er plaatsvinden, omdat ze gespecialiseerde infrastructuur nodig hadden. Zo werden sporten als zwemmen, boksen of wielrennen georganiseerd op andere locaties in Antwerpen. Die stad zag er heel anders uit dan vandaag. Van de ringweg was er bijvoorbeeld nog geen sprake! Maar ook ver buiten de stad vonden er competities plaats.

**Atletenruimte:
In het spoor van
grensverleggende
Olympiërs.**

In deze ruimte ontdek je verschillende modules. Aan elke module maak je kennis met één of meerdere Olympiërs. Er is geen juiste route. Je kan je dus vrij bewegen van module naar module. Hou je spieren in topconditie en neem je tijd om ook enkele sportproeven mee te pikken.

Het leven van een topatleet! Geslacht, huidskleur, beroep, sociale achtergrond, ... ze hebben of hadden allemaal invloed op deelname aan de Olympische Spelen.

Van Innis en Anspach zijn beide Belgische medaillewinnaars. Ze hebben een totaal andere achtergrond en beoefende verschillende sporten.

Vul aan:

Hubert Van Innis	Paul Anspach
<p>Zijn totaal van</p> <p><u>9</u></p> <p>medailles maakt Van Innis tot de meest succesvolle Belgische Olympiër aller tijden. Op de Spelen van Parijs in 1900 won de Belgische</p> <p><u>handboogschutter</u></p> <p>Hubert Van Innis 3 medailles. Zo werd de bierhandelaar uit Elewijt de eerste Belgische olympische medaillewinnaar ooit. Toen Van Innis in 1920 opnieuw deelnam aan de Spelen was hij al 54 jaar oud. Maar zijn leeftijd leek hem niet te deren. Hij haalde maar liefst 4 gouden en 2 zilveren medailles in het handboogschieten. Zijn specialiteit werd na 1920 van het programma geschrapt.</p>	<p>De Brusselse</p> <p><u>schermer</u></p> <p>Paul Anspach was een trouwe gast op de Olympische Spelen. Van 1908 tot 1924 was hij steeds van de partij. Net zoals zijn teamgenoten Boin en de Montigny kwam hij uit een rijke familie. Hierdoor had hij toegang tot elitaire schermclubs en kon hij hard genoeg trainen om op te klimmen tot de internationale schermtop. Zijn olympische deelnames leverden hem</p> <p><u>5</u></p> <p>medailles op. In 1920 leidde hij het Belgische degenteam dat zilver won</p>

Wat denken jullie?

Bespreek met je groep volgende stellingen. Noteer jullie besluiten. (min. 4)

Sommige sporten waren vorige eeuw volledig voorbehouden aan atleten uit de hoogste klassen? Is dit waar of niet waar? En waarom?

De eerste atleten behoorden vooral tot de rijkere sociale klassen. Zij hadden namelijk tijd voor amateursport, waarvoor ze dus niet betaald werden. Zij konden bovendien alle kosten (reiskosten, verblijf, training, etc.) zelf betalen om op de Spelen te geraken.

Welke sporten werden door atleten uit hoge sociale klasse beoefend?

Schermen was een sport die aanvankelijk enkel door atleten uit de hoogste kringen werd beoefend.

Aan welke sporten namen veel atleten uit lagere klassen deel? Waarom?

Sporten zoals wielrennen en worstelen waren echte sporten van het volk. Het waren sporten waarbij lichaamskracht van groot belang was. Bij heel wat jobs voor de arbeidersklasse was veel spierkracht namelijk een belangrijke troef.

Denken jullie dat sociale status nu nog steeds bepalend kan zijn voor de sportkeuze?

Eigen reflectie. Dit kan aan de hand van actuele voorbeelden.

Hebben bepaalde sporten nog steeds een "minderwaardige" status ten aanzien van andere sporten?

Eigen reflectie. Dit kan aan de hand van actuele voorbeelden.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Suzanne Lenglen	Justine Henin
<p>De Franse Suzanne Lenglen domineerde het vrouwentennis op de Spelen van 1920.</p> <p>Met haar spectaculaire tennisstijl en haar revolutionaire outfit bracht de flamboyante Parisienne het publiek in vervoering. Tussen 1920 en 1926 schitterde ze ook als kampioene op de tennistoernooien van Wimbledon en Roland Garros. Dat maakte Lenglen tot een van de eerste mondiale vrouwelijke sportsterren.</p>	<p>Deze Belgische tenniskampioene behoorde in het eerste decennium van deze eeuw tot de absolute wereldtop in het vrouwentennis. Zij en Kim Clijsters waren niet te kloppen tenniskampioenen.</p> <p>In 2004 op de Olympische Spelen in Athene behaalde Justine de gouden medaille. Volgens haar een van haar mooiste overwinningen.</p>

Wat denken jullie?

Bespreek met je groep volgende stellingen. Noteer jullie besluiten. (min. 4)

Vrouwelijke atleten waren aanvankelijk niet welkom op de Olympische Spelen. Pierre de Coubertin en veel tijdgenoten vonden ze niet thuishoren op sportevenementen. Wat vinden jullie hiervan?

Pas in 1900 deden de eerste vrouwelijke atleten hun intrede op de Spelen in volgende disciplines: croquet, tennis en golf.

In welke sporten werden vrouwen toegelaten tijdens de Spelen van Antwerpen?

In Antwerpen werden vrouwen toegelaten bij tennis, zwemmen, kunstschaatsen en schoonspringen.

Met zo'n 2.5% tegenover de mannen, vormden ze een absolute minderheid.

Welke evolutie zien we vandaag, op het vlak van gendergelijkheid?

Zijn er nog veel verschillen tussen mannelijke en vrouwelijke atleten?

Eigen reflectie / In het verleden namen mannen en vrouwen onder meer samen deel aan het croquet. Tegenwoordig is de paardensport een gemengde discipline. Het IOC hecht ook steeds meer aandacht aan disciplines met gemengde teams, zoals het dubbel gemengd in het tennis.

Henry George	Greg Van Avermaet
Geboren in Charleroi 1891. Won een gouden medaille in Antwerpen 1920.	Geboren in Lokeren 1985. Won een gouden medaille in Rio 2016.

Wat denken jullie?

Bespreek met je groep volgende stellingen. Noteer jullie besluiten. (min. 4)

Amateur of prof? In de jaren 1920 waren er al veel professionele wielrenners. Getalenteerde, eenvoudige jongens konden, met hard werk, hun boterham verdienen in de wielersport. Zij waren heel populair, maar mochten niet meedoen aan de Spelen. Waarom niet?

De voorzitter van het IOC, Pierre de Coubertin, zag amateursport – sportbeoefening uit liefde – als de eerlijkste vorm van competitie. Maar amateurisme was voor de elite ook een manier om lagere klassen te weren. Die laatsten konden het zich namelijk niet veroorloven om in hun luttele vrije tijd op hoog niveau te sporten.

Vanaf de jaren 1980 begon het IOC de beperkingen voor profsporters geleidelijk af te bouwen.

Wat vinden jullie hiervan?

Eigen reflectie

Tijd voor beweging!

Deze proeven kunnen de leerlingen zelf uitproberen als team. Ze noteren daarbij hun scores hieronder op de scorekaart.

De Olympische Spelen moet je beleven! In de centrale ruimte van de tentoonstelling vind je verschillende sportopdrachten. Zet je beste beentje voor en doe ze allemaal. Noteer hieronder je beste prestaties. Er is een chronometer aanwezig bij de opdrachten waarvoor je de tijd moet opnemen.

Opgelet, je mag maximaal 3 keer proberen per opdracht.

Hubert Van Innis • KRACHT

.....min.....sec.

Hubert Lafortune • EVENWICHT

.....min.....sec.

Duke Kahanamoku • EVENWICHT

.....min.....sec.

Pieter Timmers • ARMWIJDTE

..... cm

Paul Anspach • SNELHEID

.....x/ 30 sec.

De Rode Duivels • REACTIESNELHEID

..... ballen/balles/balls

Henry George • WIELRENNEN

..... m/ 1 min.

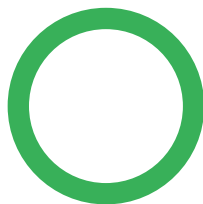

Charles Paddock • VERSPRINGEN UIT STAND

..... cm

De Olympische waarden: Sport is waardevol

Met welk symbool tonen de Olympische Spelen dat ze vrede en vriendschap belangrijk vinden?

De witte achtergrond en de kleuren van de vijf ringen op de olympische vlag zijn universeel herkenbaar. In elke nationale vlag ter wereld komt minstens een van deze kleuren terug.

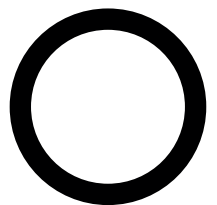
De vlag is zo een symbool van wereldwijde eenheid en vriendschap.

Wat denken jullie?

Werd er ooit geweld gebruikt tijdens de Spelen? Jullie vinden meer info bij het hoofdstuk: Propaganda, boycots & aanslagen

Bespreek de voorbeelden die jullie in de tentoonstelling vinden.

In 1972 vond er een aanslag plaats tijdens de Spelen van München. Palestijnse terroristen vermoordden toen elf Israëliëse atleten. Het is tot op vandaag de ergste aanslag op de Spelen.

Geen Olympiër zonder fair play: de olympische eed

Om fair play in de hand te werken, wordt sinds 1920 een olympische eed afgelegd. In naam van alle deelnemers belooft een atleet van het gastland plechtig alle regels te respecteren en op een eerlijke manier te wedijveren. De allereerste eed uit de olympische geschiedenis werd afgelegd op de Spelen in Antwerpen door de veelzijdige Belgische atleet Victor Boin.

Wat denken jullie?

Is fair play in sport een evidentie? Op welke manieren proberen atleten soms de regels te omzeilen? Waarom laten sommige atleten zich tot verleiden tot valsspelen?

De leerlingen vinden op verschillende plaatsen in de tentoonstelling hier voorbeelden van terug. De belangrijkste manier van valsspelen is echter doping gebruiken.

Zowel afzonderlijke atleten als hele landendelegaties gebruiken doping om meer medailles te kunnen winnen. Rusland is zelfs uitgesloten van de Spelen van 2020 om die reden.

Doping is nochtans niet altijd strafbaar geweest. Pas vanaf 1968 controleert het IOC atleten op doping.

Naverwerking: Presentatie en discussie

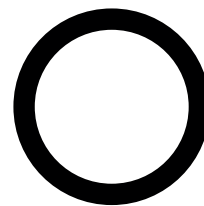
Het naverwerkingsmoment van de tentoonstelling vindt plaats in de klas. Zorg ervoor dat de leerlingen hun bundels goed bijhouden. Zorg voor een beamer en 3 laptops of pc's.

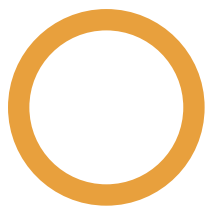
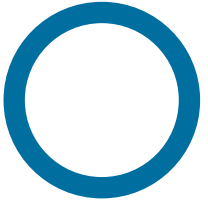
De leerlingen worden verdeeld in nieuwe groepjes. Indien de leerlingen tijdens het tentoonstellingsbezoek maar bij één sectie de vragen hebben opgelost, worden de groepjes best zodanig verdeeld dat elk groepje de antwoorden op alle secties heeft.

Elke groep krijgt vervolgens een van de drie stellingen toegewezen (zie onder). De groepjes krijgen vervolgens ongeveer 45 minuten de tijd om samen een presentatie van 5-10 minuten voor te bereiden.

Elk groepje vertelt tijdens zijn presentatie wat ze van hun stelling vinden. Klopt die volgens hen, of net niet? En waarom? Of zijn er voor beide kanten goede argumenten aan te halen? De leerlingen mogen zowel voor als tegen een stelling zijn, zolang ze dit maar beargumenteren.

De leerlingen mogen een korte PowerPointpresentatie maken, maar dit is niet verplicht. Elk groepje kan bovendien gebruik maken van extra bronnenmateriaal om hun argumenten kracht bij te zetten. De extra bronnen voor elke stelling zijn te vinden in de bijlagen. Het gaat onder meer om krantenartikelen, filmpjes of afbeeldingen. Afhankelijk van het niveau van de klasgroep kan je hen een of meerdere bronnen laten gebruiken. Bij elke bron staat tussen haakjes aangegeven voor welke graden ze geschikt is.

① Stelling: iedereen mag meedoen aan de Spelen

De Olympische Spelen zijn heel divers. Zo mikt het Internationaal Olympisch Comité (IOC) voor de Spelen in Tokio op evenveel vrouwelijke als mannelijke deelnemers. Mensen met een fysieke of mentale beperking kunnen dan weer regelmatig deelnemen aan hun eigen olympische evenementen: de Paralympics en de Special Olympics.

Toch blijven er discussies ontstaan over wie wel en wie niet wordt toegelaten op de Spelen. Mag vandaag de dag echt iedereen ervan dromen om olympiër te worden? En waren de Spelen vroeger even divers?

Richtlijnen

Maak met je groepje een presentatie van **5 – 10 minuten** over deze stelling.

Beantwoord daarin de volgende vraag: waarom vinden jullie dat deze stelling juist is, of net niet? Of misschien vinden jullie dat er voor beide kanten wat te zeggen valt, dat kan ook. Gebruik deze stelling als basis om een argumentatie op te bouwen. Is het belangrijk dat iedereen zonder voorwaarden kan deelnemen aan de Spelen? Of is het goed dat het IOC in sommige gevallen beperkingen oplegt?

Gebruik je notities van het tentoonstellingsbezoek. Je hebt ook een laptop en **extra bronnenmateriaal** ter beschikking. Daarmee kan je extra voorbeelden geven of beeldmateriaal tonen aan je medeleerlingen. Gebruik in je presentatie minstens twee extra bronnen en de argumenten die daarin worden aangehaald.

Op het einde van je presentatie vraag je je klasgenoten wat zij vinden van jullie stelling. Gaan ze akkoord met jullie mening, of zien ze het anders?

Bron 1 (2de en 3de graad)

Klik op de link: <https://sportmagazine.knack.be/sport/andere-sporten/oscar-pistorius-wordt-eerste-paralympier-op-olympische-spelen/article-normal-169895.html>

Bekijk het filmpje (doorklikken naar YouTube) en lees het artikel. Probeer daarna volgende vragen te beantwoorden. Ze kunnen je helpen om de bron in je presentatie te gebruiken.

Wie is Oscar Pistorius en waarom is het bijzonder dat hij deelnam aan de Olympische Spelen?

Oscar Pistorius is geboren met een fysieke beperking, waardoor zijn onderbenen op zeer jonge leeftijd geamputeerd moesten worden. Zijn prothesen zijn metalen veren, die hem toelaten om snel te lopen. Het is bijzonder dat hij als atleet met een beperking toch deelneemt aan de Spelen, vooral in een onderdeel waar zijn geamputeerde lichaamsdelen van zo'n groot belang zijn.

Sommige atleten en journalisten vonden dat Pistorius een oneerlijk voordeel haalde uit zijn prothesen. Wat vind jij?

Sommige concurrenten beweren dat zijn protheses, die een enorme veerkracht hebben, Pistorius een voordeel geven in zijn sportdiscipline. Zij vinden dat hij enkel mag deelnemen aan de Paralympics. De leerlingen kunnen zich afvragen of de Olympische Spelen voor iedereen moeten openstaan, ook wanneer bepaalde fysieke beperkingen atleten misschien een voordeel zouden kunnen geven in competitie.

Bron 2 (2de en 3de graad)

Klik op de links:

[https://www.trouw.nl/nieuws/zonder-hormoonremmers-vindt-de-iaaf-caster-semenya-een-man~b4a4345b/;](https://www.trouw.nl/nieuws/zonder-hormoonremmers-vindt-de-iaaf-caster-semenya-een-man~b4a4345b/)

[https://www.volkskrant.nl/sport/is-olympisch-kampioen-caster-semenya-vrouw-genoeg-een-juridisch-gevecht-over-testosteron-en-gouden-medailles~b67c211a/;](https://www.volkskrant.nl/sport/is-olympisch-kampioen-caster-semenya-vrouw-genoeg-een-juridisch-gevecht-over-testosteron-en-gouden-medailles~b67c211a/)

<https://historiek.net/caster-semenya-en-de-geschiedenis-van-testen-voor-interseks-atleten/102600/>

Lees de artikels achter de link. Probeer daarna volgende vragen te beantwoorden. Ze kunnen je helpen om de bron in je presentatie te gebruiken.

Wat is er precies aan de hand met de Zuid-Afrikaanse atlete Caster Semenya die goud won op de 800 m op de Olympische Spelen van Rio in 2016?

Semenya heeft een uitzonderlijke genetische aandoening waardoor ze veel meer testosteron aanmaakt dan andere vrouwen. Daardoor heeft ze voordelen in sporten waarbij kracht of snelheid belangrijk zijn.

Waarom is niet iedereen ermee akkoord dat zij in de vrouwencompetitie loopt?

Sommige sporters of sportanalisten vinden dat Semenya met haar grote kracht en snelheid de competitie vervalst. Ze vinden dat Semenya door die kenmerken, die eerder bij mannelijke atleten aanleunen, moet worden uitgesloten van vrouwencompetities.

Wat vind jij?

Het dilemma waarmee leerlingen hier geconfronteerd worden heeft te maken met natuurlijke voordelen tegenover mogelijke oneerlijke competitie. Enerzijds zijn alle topsporters en topsportsters mensen die bij hun geboorte eigenschappen hebben meegekregen die hen meer getalenteerd maken dan anderen. Anderzijds kan het Olympisch Comité beslissen om grenzen op te leggen ten opzichte van natuurlijke verschillen. Maar zo kunnen personen uitgesloten worden van competitie vanwege de eigenschappen waarmee ze geboren zijn.

Bron 3 (3de graad)

Zie bijlage 1.3 of klik op de link: https://www.standaard.be/cnt/dmf20160811_02421491

Lees het artikel. Probeer daarna volgende vragen te beantwoorden. Ze kunnen je helpen om de bron in je presentatie te gebruiken.

Op de meeste vlakken is het IOC steeds milder geworden in de toelatingscriteria voor de Spelen. Dat geldt niet voor leeftijd. Aileen Riggan was 14 toen ze goud won in het schoonspringen in Antwerpen. Wat is tegenwoordig de minimumleeftijd om aan de Spelen te mogen deelnemen? Waarom is het voor gymnastes bij hun sport een voordeel om heel jong te zijn?

Sinds 1997 is 16 jaar de minimumleeftijd om te mogen deelnemen aan de Olympische Spelen. Heel jonge gymnastes zijn in het voordeel omdat ze kleiner en lichter zijn. Dat is heel belangrijk bij gymnastiek.

Wat vind jij? Moet er een minimumleeftijd zijn om deel te nemen aan de Spelen? En is het verantwoord om zo jong al zoveel te trainen?

Leerlingen kunnen hier hun eigen mening vormen over de leeftijdsbeperking voor sporten op hoog niveau. Ze kunnen de situatie van de jonge sporters vergelijken met hun eigen levenssituatie.

Bron 4 (3de graad)

Zie bijlage 1.4 of klik op de link: <https://www.trouw.nl/nieuws/afghanistan-niet-welkom~b5ea8d79/>

Lees het artikel. Probeer daarna volgende vragen te beantwoorden. Ze kunnen je helpen om de bron in je presentatie te gebruiken.

Wat was er aan de hand in Afghanistan in 2000? (zoek eventueel op via Wikipedia) Waarom mochten Afghaanse atleten niet meedoen aan de Spelen van 2000 in Sydney?

In Afghanistan waren sinds 1996 de Taliban aan de macht. Dat extremistische regime nam het niet nauw met de mensenrechten en zeker de vrouwenrechten. Om niet de indruk te wekken dat het IOC het regime erkende, besloot het om Afghanistan niet toe te laten tot de Spelen.

Wat vind jij: mag het IOC in uitzonderlijke gevallen de atleten van een bepaald land uitsluiten vanwege de politieke situatie?

De leerlingen moeten hier de afweging maken of enerzijds de atleten het slachtoffer mogen worden van de politieke toestand in hun land, waarvoor ze zeker niet steeds verantwoordelijk zijn. Maar anderzijds speelt ook het feit dat het voor het IOC vaak heel problematisch is om samen te werken met sportfederaties uit landen met discriminerende of gewelddadige regimes. Het IOC lijkt zo die regimes te legitimeren.

Bron 5 (3e graad)

Zie bijlages 1.5 en 1.6 of klik op de links:

- <https://www.demorgen.be/meningen/voor-eens-en-voor-altijd-de-maat-der-dingen-in-de-sport-is-de-valide-man~ba93b1bd/>
- https://www.standaard.be/cnt/dmf20121108_00362625

Lees de artikels. Probeer daarna volgende vragen te beantwoorden. Ze kunnen je helpen om de bron in je presentatie te gebruiken.

Journalist Hans Van de Weghe heeft een eigenzinnige visie op sport voor vrouwen of mensen met een beperking en verwoordt die ook op een heel provocatieve wijze. Zijn visie kan dan ook wat discussie oproepen in sommige klassen. Het is aangewezen om op voorhand goed te overdenken of je jouw klas met deze bronnen confronteert.

Welke visie heeft de journalist op sport voor vrouwen en voor mensen met een beperking?

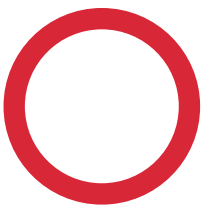
Hij stelt dat mannen zonder fysieke beperkingen voordelen hebben in zowat alle sporten ten opzichte van vrouwen of sporters met een beperking. De voordelen hebben een biologische oorsprong (bv. mannen hebben voordelen in testosteron, vetpercentage of gestalte ten opzichte van vrouwen) en kunnen dus niet ingehaald worden, ook niet wanneer er meer geïnvesteerd wordt in vrouwensport. Daardoor blijft volgens hem mannsport de maatstaf bij alle sportieve prestaties.

Vindt hij de verschillen in prestaties tussen mannelijke valide sporters en anderen problematisch?

Van de Weghe pleit ervoor om geen vergelijkingen te maken tussen mannsport en de andere categorieën.

Wat vind jij? Draaien de Olympische Spelen enkel om de beste prestaties?

De leerlingen moeten een afweging maken tussen twee doelstellingen van de Olympische Spelen. Enerzijds gaat er veel aandacht bij de Spelen naar steeds betere prestaties, zoals het motto van de Spelen (Altius, Citius, Fortius) al aangeeft. Daardoor zal er steeds veel interesse zijn voor grensverleggende prestaties, zoals 'de snelste man op aarde'. Maar een andere belangrijke doelstelling van de Spelen is om sport te promoten bij alle lagen van de bevolking. Alleen al in die zin hebben de Paralympics of vrouwensporten een intrinsieke waarde. Bovendien kunnen leerlingen zich ook afvragen wat het betekent om 'de beste' te zijn. Is het meer waard om de 'snelste man' te zijn dan de 'snelste vrouw' of 'beste paralympiër'?

② Stelling: de Spelen zijn een feest van vrede en vriendschap

Op de Olympische Spelen is er geen plaats voor oorlog of politieke concurrentie tussen landen. Alleen de sportieve competitie tussen atleten telt. Zo zorgen de Spelen voor meer vrede en vriendschap tussen staten en mensen.

Waarom is vrede zo'n belangrijke waarde geworden in de olympische wereld? Wordt die waarde ook altijd in de praktijk gebracht, of zijn er ook conflicten op de Spelen?

Richtlijnen

Maak met je groepje een presentatie van **5 – 10 minuten** over deze stelling.

Beantwoord daarin de volgende vraag: waarom vinden jullie dat deze stelling juist is, of net niet? Of misschien vinden jullie dat er voor beide kanten wat te zeggen valt, dat kan ook. Gebruik deze stelling als basis om een argumentatie op te bouwen. Moeten de Spelen in naam van de vriendschap elk conflict vermijden? Of mogen ze soms ook een duidelijk politiek standpunt innemen?

Gebruik je notities van het tentoonstellingsbezoek. Je hebt ook een laptop en **extra bronnenmateriaal** ter beschikking. Daarmee kan je extra voorbeelden geven of beeldmateriaal tonen aan je medeleerlingen. Gebruik in je presentatie minstens twee extra bronnen en de argumenten die daarin worden aangehaald.

Op het einde van je presentatie vraag je je klasgenoten wat zij vinden van jullie stelling. Gaan ze akkoord met jullie mening, of zien ze het anders?

Bron 1 (2de en 3de graad)

Klik op de link: <https://anderetijden.nl/artikel/6621/Black-Power-tijdens-Olympische-Spelen-in-Mexico>

Bekijk het filmpje en lees het artikel. Probeer daarna volgende vragen te beantwoorden. Ze kunnen je helpen om de bron in je presentatie te gebruiken.

Op welke manieren voeren de atleten in het filmpje actie?

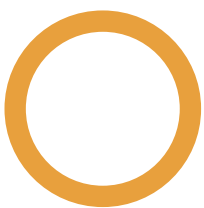
De twee Afro-Amerikaanse atleten wonnen goud en brons op de 200 meter hardlopen op de Spelen van 1968. Bij de medaille-uitreiking staken ze allebei een gehandschoende vuist in de lucht. Dat was het symbool van de Black Power-beweging in de Verenigde Staten, die ijverde voor meer rechten voor zwarten. Ze wilden zo protesteren tegen racisme en onderdrukking.

Welke reacties komen er?

Het publiek jowde hen uit. Ze werden uit de Amerikaanse ploeg gezet en het IOC verplichtte hen de Spelen te verlaten. Ze kregen dus veel kritiek voor hun protest. Volgens het IOC hadden politieke protesten geen plaats op de Spelen. Alleen de sport was er belangrijk.

Wat vind jij van de actie: is die gepast op een olympisch podium?

Mogen de Spelen worden gebruikt om iets te zeggen over politieke of sociale problemen? Of mogen ze alleen over sport gaan? De leerlingen kunnen hun eigen positie bepalen.

Bron 2 (3de graad)

Zie bijlagen 2.2_1 en 2.2_2 of klik op de link: <https://isgeschiedenis.nl/nieuws/1956-bloed-in-het-water-wedstrijd>

Bekijk de foto en lees het artikel achter de link. Probeer daarna volgende vragen te beantwoorden. Ze kunnen je helpen om de bron in je presentatie te gebruiken.

Wat gebeurde er tijdens de waterpolo-wedstrijd tussen Hongarije en de Sovjet-Unie in 1956?

Al van in het begin ging het er heel ruw aan toe. De Hongaarse spelers daagden hun tegenspelers voortdurend uit en sloegen hen. De Russen reageerden door terug te slaan. Een Hongaarse speler moest met een bebloed gezicht het water verlaten. Zelfs het publiek geraakte betrokken. Sommige toeschouwers spuwden op de Russen en wilden hen te lijf gaan. De wedstrijd eindigde met een overwinning van de Hongaren. Door de vele vechtpartijen kreeg de confrontatie de naam bloed-in-het-waterwedstrijd.

Waarom was er een conflict tussen beide teams?

Hongarije werd gecontroleerd door de Sovjet-Unie, dat er de communistische dictatuur steunde. Vlak voor de Olympische Spelen van 1956 was er een grote opstand uitgebroken. Het Sovjet-leger had die met harde hand neergeslagen, waarbij vele doden vielen. De Hongaren wilden daarom wraak nemen op de Russen.

Bron 3 (2de en 3de graad)

Klik op de link: https://www.standaard.be/cnt/dmf20160603_02322049

Lees het artikel en bekijk eventueel de filmpjes. Probeer daarna volgende vragen te beantwoorden. Ze kunnen je helpen om de bron in je presentatie te gebruiken.

Waarom laat het IOC een team van vluchtelingen deelnemen aan de Spelen?

Tien vluchtelingen uit verschillende landen nemen als een team deel aan de Spelen van 2016 in Rio. Ze nemen geen deel onder de vlag van het land waaruit ze gevlucht zijn, maar als vertegenwoordigers van de olympische vlag. Door de vluchtelingen deel te laten nemen aan de Spelen wil het IOC aandacht schenken aan de internationale vluchtelingencrisis. Ze wil mensen ervan bewust maken dat ook goede atleten vluchteling kunnen worden. De olympische beweging wil zo de sympathie voor vluchtelingen in de samenleving vergroten en voor meer vrede in de wereld zorgen.

Wat vind jij van die actie?

Bron 4 (2de en 3de graad)

Zie bijlage 2.4 of klik op de link: <https://www.amnesty.nl/actueel/olympische-spelen-mensenrechten-meegewogen-toewijzing-gastland>

Lees het artikel. Probeer daarna volgende vragen te beantwoorden. Ze kunnen je helpen om de bron in je presentatie te gebruiken.

Op welke manieren kunnen de Olympische Spelen de mensenrechten schenden?

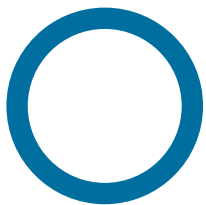
Landen kunnen mensen verplicht uit hun huizen zetten om nieuwe stadions te bouwen, of kunnen arbeiders in slechte omstandigheden laten werken om die te bouwen. Dictaturen zullen strenger gaan optreden tegen mensen die protesteren tegen hun regime of zullen de pers en het internet gaan censureren.

Wat wil het IOC daar aan doen?

Vanaf 2026 moeten landen die de Spelen willen organiseren meer respect hebben voor de mensenrechten. Het IOC heeft een speciale commissie opgericht die daar toezicht op zal houden.

Waarom zijn mensenrechten belangrijk voor de Olympische Spelen?

Dit staat niet letterlijk in de tekst, maar kan worden afgeleid uit de combinatie met de olympische kernwaarden. Een organisatie die de nadruk legt op zaken als respect en vriendschap, kan het niet toelaten dat er tijdens of rond de Spelen mensen worden onderdrukt.

Bron 5 (2de en 3de graad)

Zie bijlage 2.5 of klik op de link: <https://www.nu.nl/sport-overig/5744946/noord-en-zuid-korea-willen-meerdere-gezamenlijke-teams-bij-tokio-2020.html>

Lees het artikel. Probeer daarna volgende vragen te beantwoorden. Ze kunnen je helpen om de bron in je presentatie te gebruiken.

Wat zijn Zuid- en Noord-Korea van plan?

Beide landen willen hun atleten als een team laten deelnemen aan de openingsceremonie van de Spelen van 2020 in Tokio. Ze willen tijdens die Spelen ook met een gezamenlijk team deelnemen aan sommige sporten. En in 2032 willen ze misschien samen de Spelen organiseren.

Waarom is het bijzonder dat Zuid- en Noord-Korea samen aan de Spelen deelnemen?

Officieel zijn Noord- en Zuid-Korea al sinds de jaren 1950 in oorlog met elkaar. In Noord-Korea heerst een communistische dictatuur, die de onafhankelijkheid van Zuid-Korea niet erkent. In het verleden vielen er vele doden in conflicten tussen beide landen. Dat beide nu samen aan de Spelen willen deelnemen, lijkt dus een belangrijke stap op weg naar betere relaties. Tijdens de Winterspelen van 2018 namen Zuid- en Noord-Korea ook al samen deel aan de openingsceremonie. De Olympische Spelen vormen zo een manier om meer vrede te brengen tussen beide landen.

③ Stelling: als je wil winnen, is alles toegelaten

Een atleet moet tot het uiterste durven gaan. Hard trainen, gezond eten ... en misschien zelfs dingen doen die verboden zijn, zoals doping gebruiken. Alles voor die gouden medaille, toch? Of is het belangrijker om eerlijk te zijn, om de regels te volgen en om je eigen grenzen niet té veel te overschrijden? Wat denk jij?

Op welke manieren proberen atleten om het uiterste uit zichzelf te halen? En hoe gaan de Olympische Spelen daarmee om, vroeger en vandaag? Wat mag, wat mag niet?

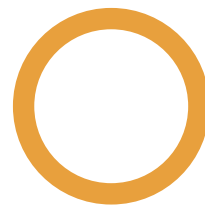
Richtlijnen

Maak met je groepje een presentatie van **5 – 10 minuten** over deze stelling.

Beantwoord daarin de volgende vraag: waarom vinden jullie dat deze stelling juist is, of net niet? Of misschien vinden jullie dat er voor beide kanten wat te zeggen valt? Gebruik deze stelling als basis om een argumentatie op te bouwen. Waar ligt de grens tussen het toepassen van slimme technieken en valsspelen?

Gebruik je notities van het tentoonstellingsbezoek. Je hebt ook een laptop en **extra bronnenmateriaal** ter beschikking. Daarmee kan je extra voorbeelden geven of beeldmateriaal tonen aan je medeleerlingen. Gebruik in je presentatie minstens twee extra bronnen en de argumenten die daarin worden aangehaald.

Op het einde van je presentatie vraag je je klasgenoten wat zij vinden van jullie stelling. Gaan ze akkoord met jullie mening, of zien ze het anders? Wat vinden zij van doping of van fair play?

Bron 1 (2de en 3de graad)

Klik op de link: <https://www.youtube.com/watch?v=dCVIRFWOjgE>

Bekijk het filmpje. Probeer daarna volgende vragen te beantwoorden. Ze kunnen je helpen om de bron in je presentatie te gebruiken.

Wat gebeurt er precies tijdens de wedstrijd?

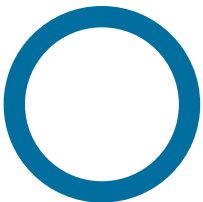
5000 m loopsters Nikki Hamblin en Abby d'Agostino botsten tijdens de kwalificatieronde van de Spelen in Rio de Janeiro. Ze hielpen elkaar recht na de val en omarmden elkaar na de finish.

Is dat een goed voorbeeld van fair play?

Ja: beide atleten zijn niet met elkaar gebotst en hadden niet zo goed boos op elkaar kunnen zijn, maar ze besluiten elkaar te helpen om de race verder te zetten. De organisatie gaf beiden zelfs een plaats in de finale omwille van hun sportiviteit.

Wat zou jij doen in dit geval?

Hoe zouden de leerlingen zelf handelen in deze situatie? Als atleten hebben ze jarenlang toegewerkt naar deze wedstrijd. Zouden ze stoppen en helpen, of toch nog proberen om zelf op het podium te geraken?

Bron 2 (3de graad)

Zie bijlage 3.1 of klik op de link: <https://www.ironcurtainproject.eu/stories/zelfs-mijn-bloed-geef-ik-aan-union/hoer-oost-en-west-duitsland-zijn-sporters-uitwoonde-en-opgebruikte/>

Lees het artikel. Probeer daarna volgende vragen te beantwoorden. Ze kunnen je helpen om de bron in je presentatie te gebruiken.

Wat gebeurde er met de Duitse atlete Heidi Krieger?

Als jong meisje begon ze aan atletiek te doen. Ze trainde hard, maar kreeg van haar trainer ook doping toegediend, zonder dat ze wist wat dit was. De pillen die ze nam, bevatten veel mannelijke geslachtshormonen. Heidi won een medaille in het kogelstoten. Maar in de jaren daarna kreeg ze gezondheidsproblemen. Later veranderde ze van geslacht: Heidi werd Andreas. Dat was een gevolg van de doping die ze nam, want die brachten haar hormonen helemaal in de war.

Hoe probeerden zowel West- als Oost-Duitsland vals te spelen op de Olympische Spelen?

Beide landen maakten vanaf de jaren 1970 op grote schaal gebruik van doping om hun atleten beter te laten presteren. Ze gaven veel geld uit aan onderzoeken naar de effecten van allerlei middelen op de prestaties van atleten. Die atleten moesten regelmatig pillen slikken, wilden ze aan grote wedstrijden mogen deelnemen.

Waarom deden beide landen dat?

Zowel Oost- als West-Duitsland wilden zoveel mogelijk medailles winnen op de olympische Spelen en maakten daarom systematisch gebruik van doping. Beide landen wilden niet voor elkaar onderdoen.

Wat waren de gevolgen daarvan?

West- en Oost-Duitsland wonnen veel olympische medailles in de jaren 1970 en 1980. Veel van hun atleten kregen later echter ernstige gezondheidsproblemen. Ze stierven jong, of kregen gehandicapte kinderen.

Bron 3 (2de en 3de graad)

Zie bijlage 3.2 of klik op de link: <https://www.hln.be/sport/meer-sport/olympische-spelen/olympisch-kampioen-100m-schoolslag-geeft-toe-te-hebben-vals gespeeld~aec978c8/>

Lees het artikel. Probeer daarna volgende vragen te beantwoorden. Ze kunnen je helpen om de bron in je presentatie te gebruiken.

Waarvan wordt de olympische zwemkampioen precies beschuldigd?

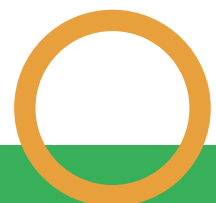
Van valsspelen tijdens de olympische finale in de schoolslag. Zwemmers mogen maar een soort zwemtechniek gebruiken tijdens de wedstrijd, maar Van der Burgh gebruikte er meerdere. Zo deed hij verschillende dolfijnslagen vlak na de start.

Hoe verdedigde hij zich?

Volgens Van der Burgh moest hij wel valsspelen om een kans te maken op winst, omdat alle andere deelnemers dat ook deden. Omdat de jury geen onderwatercamera's gebruikte, konden ze niet zien wat de zwemmers met hun benen deden. Als de jury wel camera's zou gebruiken, dan zou hij het niet wagen om vals te spelen

Wat denk jij: is dat echt valsspelen?

De leerlingen staan voor een dilemma: als iedereen tegen de regels ingaat, is het dan oneerlijk om dat ook te doen? Of is de regels volgen belangrijker, ook al wil dat zeggen dat je dan geen kans maakt op winst?

Bron 4 (3de graad)

Zie bijlage 3.3 of klik op de link: https://www.sport.be/running/nl/nieuws/article.html?Article_ID=745864

Lees het artikel. Probeer daarna volgende vragen te beantwoorden. Ze kunnen je helpen om de bron in je presentatie te gebruiken.

Welke effecten heeft sporten op grote hoogte op de prestaties van atleten?

Wie sport op grote hoogte, neemt minder zuurstof op in zijn bloed. Daardoor kan je je minder hard inspannen en zal je bijvoorbeeld trager lopen. Het lichaam zal zich pas na enige tijd aanpassen aan de hoogte en opnieuw meer zuurstof opnemen.

Hoe proberen atleten te profiteren van de voordelen die grote hoogtes met zich meebrengen?

Heel wat atleten gaan op trainingskamp in de bergen, de zogenoemde hoogtestage. Ze trainen er net zolang tot hun lichaam gewend is aan de hoogte en dus meer zuurstof opneemt. Wanneer ze dan aan wedstrijden gaan meedoen in gebieden die veel lager liggen, hebben ze een groot voordeel: hun lichaam kan meer zuurstof opnemen, waardoor ze beter zouden kunnen presteren.

Heeft dat ook echt positieve effecten op hun prestaties?

Ja, maar die zijn sterk afhankelijk van hoe een atleet zijn hoogtestage aanpakt. Deze moet lang genoeg duren om te kunnen wennen aan de hoogte. Hij of zij moet voldoende kunnen trainen.

Atleten die grote delen van hun leven op grote hoogte doorbrengen, hebben het meeste voordelen daarvan. Langeafstandslopers uit Kenia of Ethiopië, die vanaf hun kindertijd op grote hoogte wonen, hebben van nature een betere zuurstofopname.

Bron 5 (2de en 3de graad)

Zie bijlage 3.4 of klik op de link:

<https://www.volkskrant.nl/nieuws-achtergrond/topsporter-eerder-gevoelig-voor-eetstoornis~bc50eed1/>

Lees het artikel. Probeer daarna volgende vragen te beantwoorden. Ze kunnen je helpen om de bron in je presentatie te gebruiken.

Waarom zijn sommige topsporters gevoeliger voor een eetstoornis?

Daar zijn verschillende redenen voor: topsporters zijn vaak heel competitief en perfectionistisch. Ze zijn ook vaak bewust bezig met hun voeding. Ze willen niet te dik zijn omdat ze geloven dat ze sneller kunnen gaan en beter kunnen presteren wanneer ze minder wegen.

Wat kan er aan het probleem worden gedaan?

Topsporters beter op de hoogte brengen van de gevaren van obsessief met hun voeding en gewicht bezig te zijn. Vooral coaches spelen een belangrijke rol: zij moeten de atleten die ze begeleiden goed opvolgen.

Bijhorende eindtermen 2de graad – geschiedenis – ASO

13. De leerlingen lichten uit de bestudeerde samenlevingen enkele elementen toe die in latere samenlevingen of vandaag invloed uitoefenen.

14. De leerlingen kunnen doelgericht informatie opzoeken over het verleden en het heden op basis van duidelijk afgebakende opdrachten met gevarieerd en gedifferentieerd leermateriaal.

15. De leerlingen kunnen tekstuele, auditieve, visuele, audiovisuele en multimediale informatie ordenen op basis van de criteria historische bron of historiografisch materiaal, met vermelding van de referentie.

17. De leerlingen kunnen aan de hand van vragen en op hun niveau geformuleerde opdrachten, de nodige gegevens voor het beantwoorden van een historische probleemstelling halen uit informatiemateriaal zoals tekeningen, schema's, tabellen, diagrammen, kaarten, cartoons, dagboekfragmenten, brieven, reisverslagen, memoires.

18. De leerlingen kunnen in historische informatie hoofdvanzaken onderscheiden in een duidelijk op hun niveau omschreven probleem.

19. De leerlingen kunnen aan de hand van vragen en op hun niveau omschreven opdrachten, informatie interpreteren en mogelijke betekenislagen achterhalen.

20. De leerlingen kunnen uit historische informatie een standpunt halen en daaromtrent een vraag formuleren.

21. De leerlingen kunnen aan de hand van vragen en op hun niveau geformuleerde opdrachten, historische documenten met elkaar vergelijken, uit die vergelijking de draagwijdte van die informatie bepalen en een besluit formuleren.

22. De leerlingen kunnen met coherente argumenten hun eigen standpunt tegenover een historisch of actueel maatschappelijk probleem verdedigen.

23. De leerlingen kunnen informatie uit historisch bronnenmateriaal en historiografische documentatie structureren en synthetiseren.

24. De leerlingen kunnen het resultaat van een beperkt historisch onderzoek onder vorm van een eigen deelopdracht of van een groepswerk op een heldere manier weergeven in een mondelinge of schriftelijke uiteenzetting, of uitbeeldend of grafisch.

26. De leerlingen brengen waardering op voor het intellectueel eerlijk omgaan met historische informatie en voor het bespreekbaar stellen van stereotypen en vooroordelen.

27. De leerlingen brengen waardering op voor de creatieve kracht waarmee samenlevingen uit het verleden de uitdagingen waarvoor ze stonden hebben aangepakt.

28. De leerlingen zijn bereid waarden en normen uit heden, verleden en andere culturen vanuit de historische en actuele context te benaderen.

Bijhorende eindtermen 2de graad – geschiedenis – TSO

11. De leerlingen lichten uit de bestudeerde samenlevingen enkele elementen toe die in latere samenlevingen of vandaag invloed uitoefenen.

12. De leerlingen kunnen doelgericht informatie opzoeken over het verleden en het heden op basis van duidelijk afgebakende opdrachten met gevarieerd en gedifferentieerd leermateriaal.

13. De leerlingen kunnen tekstuele, auditieve, visuele, audiovisuele en multimediale informatie ordenen op basis van de criteria historische bron of historiografisch materiaal, met vermelding van de referentie.

14. De leerlingen kunnen aan de hand van vragen en op hun niveau geformuleerde opdrachten de nodige gegevens voor het beantwoorden van een historische probleemstelling halen uit het informatiemateriaal zoals tekeningen, schema's, tabellen, diagrammen, kaarten, cartoons, dagboekfragmenten, brieven, reisverslagen, memoires.

15. De leerlingen kunnen in historische informatie hoofdvanzaken onderscheiden in een duidelijk op hun niveau omschreven probleem.

16. De leerlingen kunnen uit historische informatie een standpunt halen en daaromtrent een vraag formuleren.

17. De leerlingen kunnen aan de hand van een op hun niveau geformuleerde opdracht, historische documenten met elkaar vergelijken.

19. De leerlingen kunnen het resultaat van een eigen deelopdracht of van een groepswerk met historische documentatie op een heldere manier weergeven in een mondelinge of schriftelijke uiteenzetting, of uitbeeldend of grafisch.

21. De leerlingen brengen waardering op voor het intellectueel eerlijk omgaan met historische informatie en voor het bespreekbaar stellen van stereotypen en vooroordelen.

22. De leerlingen brengen waardering op voor de creatieve kracht waarmee samenlevingen uit het verleden de uitdagingen waarvoor ze stonden hebben aangepakt.

23. De leerlingen zijn bereid waarden en normen uit heden, verleden en andere culturen vanuit de historische en actuele context te benaderen.

Bijhorende eindtermen 3de graad – geschiedenis - ASO

5. De leerlingen passen de begrippen beschaving, moderniteit en mondialisering/globalisering toe op de westerse samenleving en op een andere samenleving.
7. De leerlingen analyseren de breuklijnen in de evoluerende Belgische samenleving vanaf 1830.
8. De leerlingen omschrijven per ontwikkelingsfase van de westerse samenleving de belangrijkste elementen van het culturele domein, in samenhang met andere domeinen van de socialiteit.
11. De leerlingen tonen aan dat ideologieën, mentaliteiten, waardenstelsels en wereldbeschouwingen invloed uitoefenen op samenlevingen, menselijke gedragingen en beeldvorming over het verleden.
13. De leerlingen stellen vragen aan het verleden om actuele spanningsvelden te verhelderen.
14. De leerlingen kunnen doeltreffend informatie selecteren uit gevarieerd informatiemateriaal omtrent een ruim geformuleerde historische of actuele probleemstelling.
15. De leerlingen kunnen hun selectie van informatie kritisch verantwoorden.
16. De leerlingen kunnen zelfstandig de nodige gegevens voor het beantwoorden van een historische probleemstelling halen uit het historisch informatiemateriaal zoals beeldmateriaal, schema's, tabellen, diagrammen, kaarten, cartoons, dagboekfragmenten, reisverslagen, memoires.
17. De leerlingen kunnen een vraagstelling ontwikkelen om de historische informatie kritisch en vanuit verschillende standpunten te benaderen.
18. De leerlingen kunnen argumenten weergeven die worden gebruikt om standpunten omtrent problemen uit het verleden en heden te onderbouwen.
20. De leerlingen kunnen een redenering opbouwen vanuit de studie van verleden en heden om hun standpunt t.o.v. een maatschappelijk probleem te verdedigen.
23. De leerlingen zijn bereid om actuele spanningsvelden aan de historische ontwikkelingen te relateren.
24. De leerlingen zijn bereid om actuele/historische spanningsvelden vanuit verschillende gezichtshoeken kritisch te bekijken, rekening houdend met mogelijke achterliggende waarden, normen en mentaliteiten.

Bijhorende eindtermen 3de graad – geschiedenis – TSO

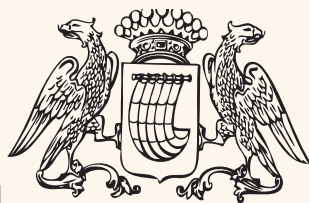
5. De leerlingen omschrijven de breuklijnen in de evoluerende Belgische samenleving vanaf 1830.
6. De leerlingen omschrijven voor enkele ontwikkelingsfasen van de westerse samenleving een belangrijk element van het culturele domein, in samenhang met andere domeinen van de socialiteit.
9. De leerlingen tonen aan dat ideologieën of mentaliteiten of waardenstelsels of wereldbeschouwingen invloed uitoefenen op samenlevingen, menselijke gedragingen.
10. De leerlingen stellen vragen aan het verleden om actuele spanningsvelden te verhelderen.
11. De leerlingen kunnen doeltreffend informatie selecteren uit gevarieerd informatiemateriaal omtrent een historische of actuele probleemstelling.
12. De leerlingen kunnen hun selectie van informatie kritisch verantwoorden.
13. De leerlingen kunnen zelfstandig de nodige gegevens voor het beantwoorden van een beperkte historische probleemstelling halen uit het historisch informatiemateriaal zoals beeldmateriaal, schema's, tabellen, diagrammen, kaarten, cartoons, dagboekfragmenten, reisverslagen, memoires.
14. De leerlingen kunnen een vraagstelling ontwikkelen om de historische informatie kritisch en vanuit verschillende standpunten te benaderen.
15. De leerlingen kunnen verschillende argumentaties tegen elkaar afwegen.
16. De leerlingen kunnen via een historische redenering hun standpunt t.o.v. een maatschappelijk probleem nuanceren.
19. De leerlingen zijn bereid om actuele spanningsvelden aan de historische ontwikkelingen te relateren
20. De leerlingen zijn bereid om actuele/historische spanningsvelden vanuit verschillende gezichtshoeken kritisch te bekijken.

met de steun van

Fund Fonds
Fonds Baillet Latour

 SPORTIMONIUM
SPORTS & OLYMPIC MUSEUM
HOFSTADE-ZEMST, VLAAMS-BRABANT

www.sportimonium.be